

Ordringen af andre vigtige Spørgsmaal, kunne fjernes. Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgfreds (Th. Nielsen) yttrede saaledes: „Naar vi kunde naae at fyldestgjøre de aandelige Interesser paa en mere tilfredsstillende Maade, saa forlanger jeg heller ikke noget Overflød fra de kirkelige Midler!“ Saaledes udtalte det ærede Medlem sig (Th. Nielsen: Ja!), og lignende Udtalelser ere fremkomne fra flere af hans Meningsfæller. Jeg tager disse Udtalelser for fuld Oprigtighed; thi jeg er overbevist om, at de ere det, og jeg siger da: Lader os indrømme de Herrer ærligt, åbent og fuldt ud, hvad de med Rette kunne fordrø, og saa se, om de da ikke ville vise sig langt mere imødekommende end nu mod de Fordringer, der med Høje stilles fra den anden Side, saa at man kunde opnaa at faae staaet en Bro til Forsoning og dermed Stridsspørgsmaalene løste.

Berg: Jeg vil svare et Par Ord paa, hvad den meget ærede Kultusminister fremsatte. Jeg er enig med den ærede Minister i, at det er ønskeligt, at store Reformspørgsmaal faae en grundig Drøftelse og bringes i Folkebevidstheden til en vis Modenhed, forinden de løses; men jeg skulde mene, at det er Tilfældet med de to Reformspørgsmaal, der have ligget for og endnu ligge for. Jeg er tilbøjelig til at tro, at det vilde have staaet bedre med de kirkelige Forhold omkring i Landet og specielt med Forholdet mellem Præst og Menighed paa mange Steder, hvis man havde faaet disse Reformers udsætte for 100 eller 200 Aar siden; men at de nu, efter den Forberedelse, de have faaet i vor konstitutionelle Frihedstid ikke skulle være modne til Udførelse, er efter mit Begreb en ganske mærkelig Yttring. Naar nu den ærede Minister undskyldte sig med, at man ikke kunde forlange, at han i saa Maaneder skulde kunne føre igjennem, hvad man ikke gjennem Forhandlingerne i 15 Aar havde kunnet føre igjennem, saa er der vist Ingen, der har forlangt, at han skulde gjøre Underværker; han vilde vistnok ogsaa have fundet Hjælp og Støtte hos os, hvis han havde trængt til den ved Udførelsen af de Reformers, man her arbejder paa at sætte igjennem. Meningen er jo heller ikke, at han skulde arbejdelene. Det er heller ikke Sagen, hvad der vilde komme ud af Ministerens Mening eller af hans Tilslutning til Dette eller Hint; i den Henseende kunde den ærede Minister ikke have noget bestemt Ansvar, men ethvert af Thingene maatte tage sit. Derom er der altsaa ikke Tale. Men Spørgsmaalet er, om man overhovedet kunde fordrø, at en Minister, der tiltraadte sin Embedsstilling, havde en bestemt fæstnet Overbevisning om de store Spørgsmaal, som i Aarene forud havde været paa Bane og dannet væsentlige Stridspunkter i Befolkningen og i Rigsdagen, eller om det er ham tilladt — jeg mener moralsk tilladt efter almindelige konsti-

tionelle Regler — at overtage sin Embedsstilling, uden at have en saadan Overbevisning. Jeg skal fremsætte min Tanke ved et Exempel. Nu have vi i 25 Aar haft staaende i Grundlovens Fordringen om Offentlighed og Mundtligheds Gjennemførelse i Retspleien. Vi have flere Gange haft Forslag fremme derom, der har været forskellige Principspørgsmaal os imellem, og vi haabe snart igjen at komme til en alvorlig Drøftelse af den store Reform. Sæt nu, at vi havde haft denne Reform for til een eller to Behandlinger og vare naaede saa vidt i vort Arbejde, at der kun var visse enkelte bestemte Principer eller Grundsaetninger, som vi ikke kunde naae til Enighed om, hvortil vi i mange andre Ting vare enige. Vedkommende Minister vil ikke give efter, han viger tilbage for den Modstand, der er mod hans Villie paa disse enkelte Punkter, han skal have en Afsløser, og der træder da en Afsløser til, som konstitutionelt taget maa antages at have dannet sig en Mening i Sagen, en Mening, som han tror at kunne sætte igjennem hos begge de stridende Parter eller i alt Fald saaledes, at han kaster sig over paa den ene stridende Part og derved bringer denne til at gaa af med Seiren. Men lad os saa i Stedet for dette tænke os, at en Minister træder frem, tager Arv efter den foregaaende i de vedkommende Spørgsmaal og lader, som om der ikke havde existeret nogen Forhandling derom tidligere, ja, som om der knap og nap stod en Paragraf i Grundloven om Offentlighed og Mundtlighed, saa at man altsaa ligesom skulde begynde forfra og overveie, om overhovedet en saadan Reform var ønskelig eller ei. Vilde da ikke under saadanne Forhold alt konstitutionelt Arbejde være rent Nonsens? Tag Skatteforholdene. Tænk Dem en Finantsminister, arbejdende sammen med Thinget og værende paa enkelte Punkter enig med Rigsdagen f. Ex. om en Lødbreform eller om Reglerne for en Indkomstskat. Han er maaffe enig med Thingene paa et saadant Punkt nær, som at man vil have indsat i Loven en Paragraf, der tillod gjennem Finantsloven at forandre visse Positioner i Lødbloven. Det vil Ministeren ikke gaa ind paa. Man har forhandlet i flere Aar, et meget dygtigt Arbejde er udført baade fra Administrationens Side og fra Thingenes Side, men Ministeren kan ikke føre sin Sag igjennem, han vil ikke give tabt i det omstridte Principspørgsmaal og gaar derfor sin Vej. En Anden tager Arv efter ham, men den, der gjorde det, maatte dog konstitutionelt antages at være enig i Hovedsagen af de Forhandlingerne, der vare førte, og vide, hvorledes han stillede sig til dem og være overbevist om eller have Haab om, at han var Manden i rette Tid og paa rette Plads for at befære Stridsspørgsmaalene og føre Sagen igjennem. Men i Stedet derfor kommer der en Minister og siger: Jeg har ikke nogen Mening om Sagen, jeg kjender ikke dens Hovedtræk, men skal først til at overveie, om